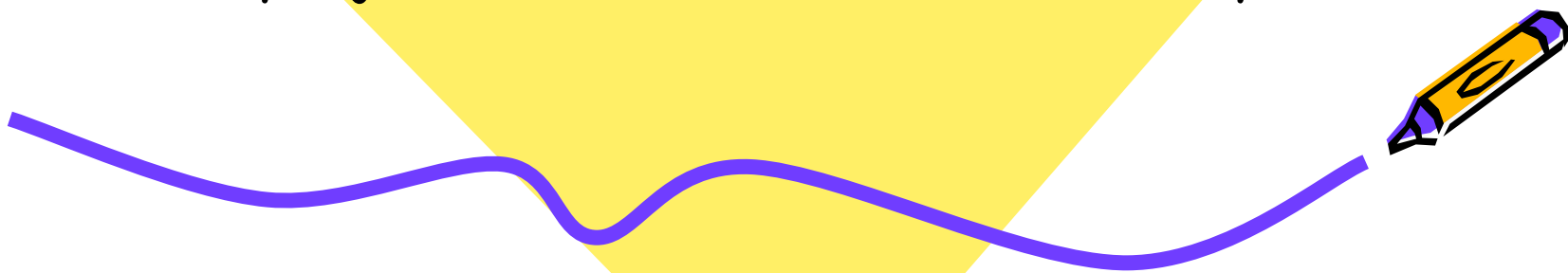

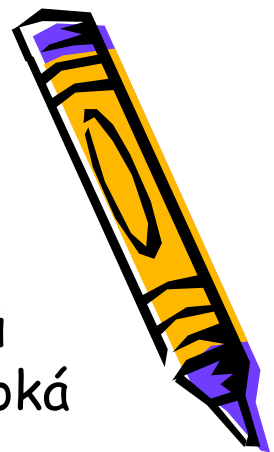

Batole

Vývoj dítěte v období mezi 1 a 3 roky

Vývoj hrubé motoriky

Po prvním roce nastupuje vývoj chůze, stává se postupně účinnějším než lezením, jistější chůze s malým počtem pádů průměrně od 15 měsíce, zde počátky „běhání“ - strnulé, široká báze.

Dva roky - dítě dobře utíká, dokáže rychle zastavit, téměř již nepadá, zvládá nerovnosti terénu, překračuje práh, chodí do schodů bez přidržování metodou přisunování nohy na každém schůdku (chůze dolů ze schodů je jistá až ve třech letech). Umí poskočit snožmo na místě, skáče z obrubníku, ze schodku.

Tři roky - zvládne pravý skok, snožmo do dálky s překonáním určité vzdálenosti. Zvládá dovednost jízdy na tříkolce, případně kole s postranními kolečky.

Dovednost chůze u zdravých dětí vzniká téměř „sama“. U děti s určitým, byť mírným pohybovým defektem vidíme náročnost celého procesu, velká nejistota, nepřevádí schopnosti do jiného prostředí atd.

Vývoj jemné motoriky

Po prvním roce se rychle zdokonalují pohyby rukou a prstů při uchopování, puštění a manipulování s předměty. Záměrné a přesné upuštění předmětu až kolem 18 měsíců - jistota v postavení kostek na sebe.

Tři roky - zvládne navlékání dostatečně velkých korálek na provázek.

Vývoj a možnost detekce laterality.

Jemná motorika se odráží ve vývoji dětské kresby mezi 1. a 3. rokem.

Vývoj komunikačních schopností

Dítě v jednom roce rozumí lidské řeči, jednoduchým pokynům, otázkám - „udělej pápá“, „ne, nesmíš“, „kde jsou botičky?“.

První slůvka jsou v dětském žargonu, kterému rozumějí především rodiče. Pocházejí často z oblasti onomatopoické.

Dítě se naučilo princip lidského rozhovoru, při němž se mluvčí a naslouchající střídají!

Také zvládá typickou intonaci lidské řeči, pronáší větičky s jednoznačnou formou sdělení, odlišné rytmem a melodií řeči. Delší souvislé promluvy, v nichž si dítě vypráví, jen výjimečně zazní zřetelné slůvko.

Mezi rok a půl a 2 lety dochází k rychlému pokroku ve vývoji řeči, dítě začne opravdově chápat symbolický význam slov, období „co je to?“, začíná rozumět stále většímu počtu slov a i aktivní slovní zásoba se razantně rozšiřuje. Začíná slůvka spojovat, nejprve pokládá výrazy vedle sebe.

Vývoj komunikačních schopností

Pasivní x aktivní slovní zásoba.

Osvojovaná slůvka jsou převážně podstatná jména, poté slovesa a přídavná jména.

Minimálně do dvou let o sobě mluví v třetí osobě a oslovuje se jménem, teprve kolem třetího roku používá ich formu. Chlapci občas používají ženský gramatický rod.

Mnoho ze začátku velkých rozdílů ve vývoji řeči se později zcela srovná.

Průměrná aktivní slovní zásoba:

12 měsíců - 6 slov

18 měsíců - 20 až 30 slov

24 měsíců - 200 až 300 slov

Udržování tělesné čistoty

V průběhu druhého roku života velké téma.

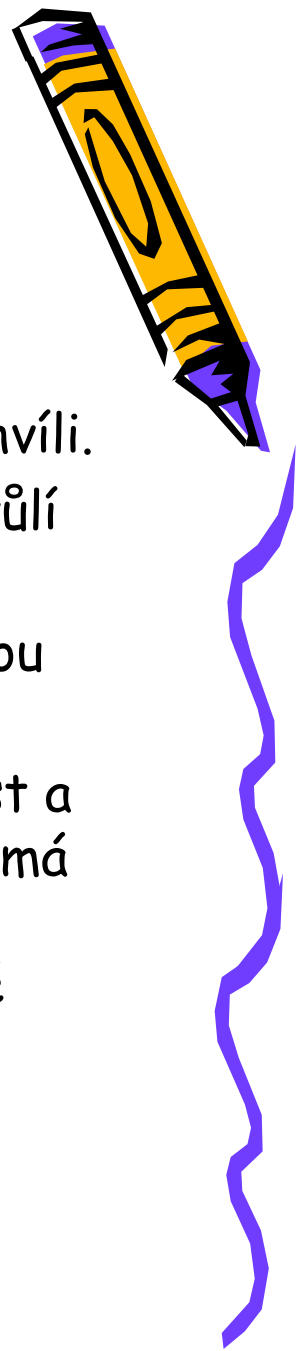
Podmíněný reflex vyprázdnění po posazení na nočník již u kojenců, ovšem zásluha spíše matky, jak vystihne vhodnou chvíli.

Zralost k uvědomění potřeby, schopnost aktivně ji sdělit a vůlí kontrolovat svěrače - koncem druhého roku.

Občasné nehody při zvýšené pozornosti (hra) nebo v noci jsou normální i později. Může být podmínkou pro vstup do MŠ.

Závisí na metodách učení, psychoanalytický význam - tvrdost a přísnost v tomto směru vede ke skrblictví, osobnosti, která má tendenci vše zadržovat, sbírat, k rigidní formě osobnosti.

Rozvolněnost a nošení plínek delší dobu vedu k rozhazovačné osobnosti neschopné hospodařit s penězi.

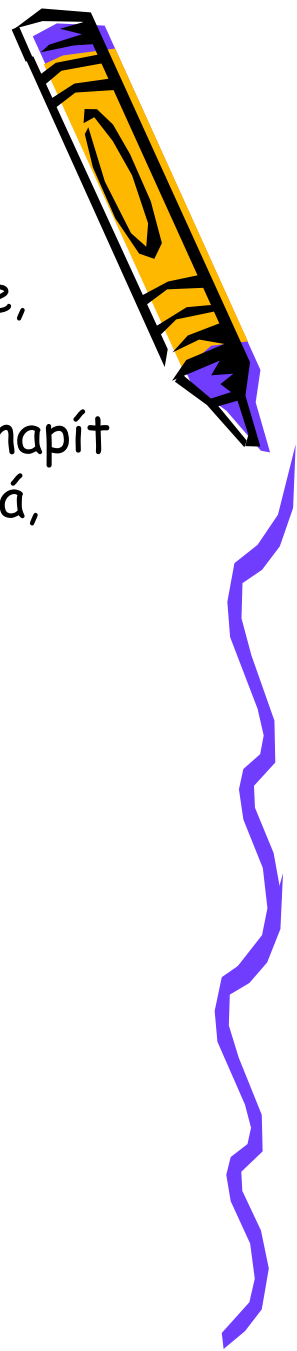

Sebeobsluha

Vývoj autonomního chování - dítě je schopno dojít, kam chce, zmocnit se věci, kterou chce, či si o no říct.

18 měsíců - jí samo lžičkou, i když ji převrací, je schopno napít se z hrnku, i když trošku bryndá. Při oblékání aktivně pomáhá, podává věci, prostrčí ruce, nohy.

36 měsíců - je schopno jíst lžící z talíře, pije z hrnku. Je schopno se samo obléknout a svléknout, zapíná a rozepíná knoflíky, obouvá si botky. Dovede si samo umýt ruce.

Kognitivní vývoj

Jean Piaget

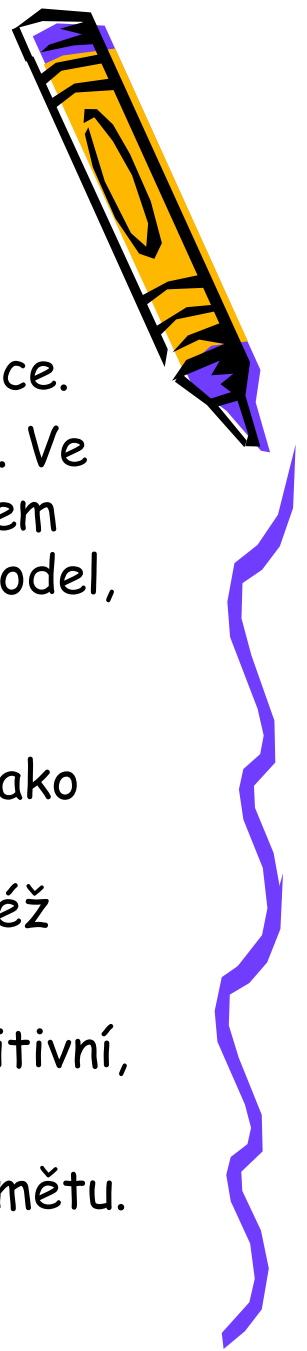
Mezi 18 a 24 měsíci ukončen vývoj senzomotorické inteligence.

Symbolické, předoperační stadium - souvisí s rozvojem řeči. Ve dvou letech je schopno řešit situace náhlým nápadem, vzhledem (nejen napodobováním) - oddálená nápodoba = napodobuje model, který není přítomen. Činnosti mohou být nejen konány, ale i představovány, tzn. konány pouze v mysli.

Ve fázi symbolického myšlení (2-4 roky) jsou slova užívána jako předpojmy - pomíjivé a nejisté, nerozlišuje mezi konkrétní kočkou a kočkou jako reprezentantem určité třídy prvků. Též nerozlišuje dobře mezi dvěma prvky.

Tvoří si úsudky, jimiž předpojmy spojuje. Usuzování je primitivní, prelogické, založené na analogiích, zatížené fantazií.

Nepracuje se stálostí tvaru vzdálenějšího předmětu.

Emoční vývoj

Výrazná separační reakce dětí mezi 18 a 24 měsícem (Bowlby, 50. léta). Tři fáze (každá fáze může trvat od několika hodin po několik týdnů):

Fáze protestu - dítě křičí a volá matku

Fáze zoufalství - ztráta naděje na přivolání matky

Fáze odpoutání od matky - hledání náhradní mateřské osoby x ztráta vztahu k lidem, připoutání k věcem

Jedná se o normální reakce, chybí-li je to spíše podezřelé.

Fáze vzdoru = fáze negativismu, souvisí s plným uvědoměním si dvou možností, nejenom přijímat. Vrchol kolem 2,5 roku.

Socializace, vztah k vrstevníkům, vývoj hry.

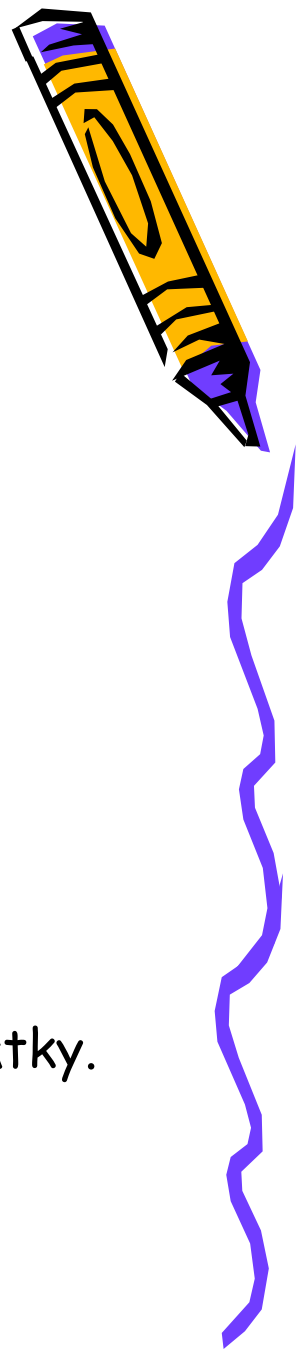
Mary D. S. Ainsworth (1913-1999)

- Ve Velké Británii se seznámila s Johnem Bowlbym a několik let pracovala v jeho výzkumném týmu na Tavistocké klinice, kde zkoumali dopad separace dítěte v raném věku od mateřské osoby na jeho pozdější vývoj.
- V druhé půlce padesátých let působila v Africe, kde zrealizovala longitudinální (déle než deset let trvající) výzkum sledující interakci matka dítě. O tomto výzkumu vydala publikaci *Infancy in Uganda* (1967), zabývající se vývojem citové vazby mezi dítětem a matkou.
- Nejznámější zůstává metoda, kterou Mary Ainsworth vyvinula k diagnostikování vztahu kojence k matce, zvaná Test neznámé situace. Badatelka sledovala dlouhodobě mnoho párů matek s dětmi v průběhu prvního roku života. V jednom roce děti potom provedla zmíněný Test neznámé situace, který má 8 sekvencí.

Test neznámé situace

- 1. matka a dítě vchází do neznámé místnosti
  - 2. matka si sedá a dítě má možnost volně se pohybovat
  - 3. přichází neznámý člověk
  - 4. matka jde pryč, opouští dítě a zanechá je v místnosti s neznámým člověkem
  - 5. matka se vrací zpět, cizí člověk odchází
  - 6. matka odchází, nechává dítě samotné v místnosti
  - 7. neznámý člověk se vrací
  - 8. cizí člověk jde pryč a matka se vrací
- Jednotlivé děti se lišily hlavně svým chováním po návratu matky. Na základě jejich reakcí bylo možné děti přiřadit do třech skupin

Test neznámé situace

- **Děti s pevným (jistým) vztahem k matce** po jejím návratu ihned vyhledávají její blízkost a navazují s ní kontakt. Matky těchto dětí byly v průběhu prvního roku dítěte hodnoceny jako citlivě reagující na potřeby dítěte. V průběhu dalšího sledování se ukázalo, že tyto děti byly v předškolním věku sebejistější, lépe navazovaly vztahy s dospělými osobami a měly celkově méně problémů v chování než děti z druhých dvou skupin.
- **Děti s nejistým vyhýbavým vztahem k matce** se po jejím návratu kontaktu s ní spíše vyhýbají. Matky těchto dětí byly v průběhu prvního roku dítěte hodnoceny jako málo citlivé s tendencí odmítat či minimalizovat tělesný kontakt s dítětem.
- **Děti s nejistým rezistentním vztahem k matce** po jejím návratu vyhledávají její blízkost a tělesný kontakt s matkou, zároveň však dávají najevo zlost a vzdor vůči ní. Matky těchto dětí byly v průběhu prvního roku dítěte hodnoceny jako méně citlivé k potřebám dítěte.
- I následné výzkumy potvrdily tyto tři druhy chování dětí. Otázka je, jaký vliv v průběhu dalšího vývoje druh připoutání k matce má. Obecně se dá říct, že děti s jistým připoutáním k matce v průběhu dětství i do dospělosti navazují úspěšněji vztahy s druhými lidmi a jsou sociálně schopnější.

